

Børn har
brug for åndelige
madpakker

Vi kan ikke forme vores tilværelse selv. Det er en moderne misforståelse og medvirkende årsag til stigningen i unge pigers fortvivlede råb om hjælp. Børn har brug for en barndom og for voksne, der kan lære dem, hvad der er rigtigt og forkert. Tidligere biskop Jan Lindhardt fortæller om menneskets behov for ordnede forhold og opfordrer os til at give vores børn åndelige madpakker med i skole.

Af Christina Blak

For nogle år siden fulgte daværende biskop i Roskilde Stift, Jan Lindhardt, historien om tre drenge i København, der overfaldt en ældre dame for at tage hendes taske. Kvindens greb i tasken var imidlertid så fast, at hun faldt og slog hovedet mod en kantsten med døden til følge. Da man fik fat i drengene, beklagede de kvindens død, men de mente, at det var hendes egen skyld. Hun kunne bare have givet slip på tasken.

Drengenes vinkel på historien er ifølge Jan Lindhardt et udtryk for den tvistede moral, der opstår, når vi lader vores unge vokse op uden at fortælle dem, hvad der er rigtigt og forkert. Viljen og evnen til at skelne mellem rigtigt og forkert er Jan Lindhardts definition på etik, og den har trange kår i det grænseløse mulighedssamfund, vores børn vokser op i. "Hvad synes du selv?" spørger vi vores børn og unge og forventer, at de kan finde svaret i sig selv. Men etik er ikke medfødt. Den skal læres, og den opgave påhviler de voksne omkring barnet.

søgelse,
der viser, at
mere end hver fjerde
barn i 6. til 10. klasse
oplever, at de ikke har en voksen
at gå til.¹ "Vi har så travlt med at
finde os selv. Vi skulle hellere finde
nogle andre, ikke?"

"Vi voksne har en fælles forpligtelse til at fortælle vores børn, hvad der er rigtigt og forkert, så vi løfter ansvaret af deres skuldre. De kan ikke selv tage ansvaret for, hvem de er, for de er jo ikke færdige. Der er faktisk en mening med en barndom."

Vi voksne har en fælles forpligtelse til at fortælle vores børn, hvad der er rigtigt og forkert, så vi løfter ansvaret af deres skuldre.

Når vi overlader børnene til selv at skabe rammerne for deres liv, er drenge, der synes, det er ok at stjæle tasker, et af resultaterne.

Et andet er unge piger, der mener, at selvmordsforsøget er en acceptabel mestringsstrategi. "En del af de unge pigers fortvivlelse skyldes, at de lever i et lufttomt rum, når det gælder menneskelig kontakt," fortæller Jan Lindhardt med reference til under-

Vi har brug for rammer

Etikken er en af de ting, vi mister, når vi mister troen, for religion ER etik, mener Jan Lindhardt. Men et samfund, der som vores er frigjort fra kirken, mister også en fundamental tryghed. "Troen kvalificerer tilværelsen. Den giver os en grundlæggende tillid til, at der er taget hånd om mig, Jan Lindhardt, uanset hvad jeg gør. Når man har et fornuftigt forhold til Vorherre, lader man sig ikke slå ud af

Fakta om unges selvmordsforsøg

Der registreres i dag cirka 1.250 årlige selvmordsforsøg blandt piger mellem 15 og 19 år. Det er en tredobling siden 1990. For børn under 15 år registrerede man i 2007 118 selvmordsforsøg.^a Disse tal er imidlertid kun toppen af isbjerget. Man mener, at der er op til ti gange så mange uregistrerede selvmordsforsøg blandt unge. Siden 1997 er det samlede antal registrerede forgiftninger med acetylsalicylsyre og paracetamol steget fra 1011 til 2356.^b

a: Center for selvmordsforskning
b: Landspatientregistret, 2007

en fiasko, for over for Ham har jeg lov til at være idiot.” Når vi taber troen, taber vi den selvfølgelig oplevelse af, at det er godt, det vi gør. Og hvis det ikke er godt, så er det godt nok alligevel. Den rummelighed mangler ifølge Jan Lindhardt i et samfund, hvor både børn og voksne hele tiden skal vælge sig selv og træde i karakter om og om igen for at leve op til kravet om kontinuerlig udvikling.

Vi har så travlt med at finde os selv. Vi skulle hellere finde nogle andre, ikke?

Vi lever i en tid, hvor man ikke kan forlade sig på forestillinger om Gud som eneste kilde til autoritet. Derfor må vi selv sammensætte vores virkelighedsforståelse – selv skabe vores rammer. Men vi er slet ikke egnede til, at det hele flyder, mener Jan Lindhardt. Derfor er det ikke kun unge, der har brug for at begrænse mulighedsrummet. Rammer skaber ordnede forhold i tilværelsen, og det er et basalt menneskeligt

behov livet igennem. Jan Lindhardt finder sine rammer i folkekirken. Men rammerne kan også være sociale, familiære eller etiske. Behovet ses tydeligt i moderne menneskers flirt med new age, yoga, silent retreats, coaches og terapeuter. Vi søger og søger – men efter hvad?

”Vi kredser jo om Gud hele tiden! Vi leder efter den fundamentale tryghed, vi har mistet. Vi leder efter den i alle de optioner, vi har, og vi tænker, at der må være en ny hende om hjørnet. Jeg er netop vendt hjem fra Spanien, hvor jeg var til tyrefægtning. Tyren, der hele tiden tror, at den har fat og løber rundt og rundt om tyrefægteren, som bare gør tykt grin med den, er et meget sigende billede på, hvad vi andre gør uden for arenaen. Vi stopper lige op og tænker, at noget er forkert her – og så begynder vi at søge igen.”

Den indre religiøsitet

Moderne mennesker har erstattet præsten med coaches, der kan booste selvtilliden. Og det er et logisk valg, mener Jan Lindhardt. For i kirken får du at vide, at Gud er stor, og du er lille. Coachen lærer dig derimod, at der er ikke nogen anden Gud end dig selv, og at han er meget stor.

”Du kan åbenbart ikke længere være ordførende direktør og så samtidig mene, at du er en ganske almindelig synder. Det er for lidt. Du må have en anden religion eller terapi, som løfter dig op til den lønramme, du er i.”

Kun voksne kan give børn og unge mennesker det stabile fodfæste, de behøver, hvis de ikke skal miste orienteringen i en foranderlig verden.

Hos coachen skifter fokus fra en ekstern guddommelig kraft til den indre. Vi tillægger os selv fundamental betydning og betragter selvet som en størrelse, vi kan dyrke og udfolde til noget kraftfuldt. Ifølge Jan Lindhardt er det stigende krav til selvudvikling en forståelig respons på vores foranderlige verden. Problemet er bare, at vi dømmes os selv til fiasko. Vi bliver tomme indeni, når vi hele tiden skal finde svaret i os selv. Og hvad værre er: Det er den livsstil, vi giver videre til vores børn. Vi lærer dem, at de kan forme deres tilværelse selv. Men det er en moderne misforståelse. ”Det kan ikke nytte noget, at coaching også finder vej ind i børneopdragelsen,” fortæller Jan Lindhardt og mener, at forældre skal tage deres ansvar for opdragelsen tilbage. Kun voksne kan give børn og unge mennesker det stabile fodfæste, de behøver, hvis de ikke

skal miste orienteringen i en foranderlig verden. Dette understøttes af amerikanske studier, der viser, at unge med tætte bånd til forældrene, som føler, at forældrene altid er parat til at hjælpe dem, i langt mindre grad er plaget af selvmordstanker i forhold til unge, der ikke oplever den samme grad af støtte fra forældrene.²

Hvis samfund betyder at finde sammen, har vi brug for meget mere samfund.

Man ved også, at det er barnets tilknytning til de primære nære sociale relationer, som spiller en afgørende rolle for, om barnet har de nødvendige ressourcer, der skal til for at møde de udfordringer, som voksenlivet bringer.² ”Vi er nødt til at give vores børn en madpakke med i skole - også en åndelig madpakke. For det har vist sig, at skolen slet ikke kan – eller skal! - klare opgaven alene. Den prøver jo fortvivlet at inddrage forældrene i et samarbejde.”

Derfor er Jan Lindhardt meget optaget af at få etikken tilbage på agendaen – både i hjemmet og i skolerne. Ikke nødvendigvis som et selvstændigt fag, men integreret i undervisningen, så budskabet bliver mindre abstrakt. Etikken hører naturligt hjemme i historieundervisningens fortællinger om helte og skurke, men der er mange andre fag, hvor etikken også kunne hjælpe med at ruste børn og unge til

livet og belyse behovet for de forpligtende fællesskaber, som alle - men især unge - har så hårdt brug for.

Meget mere samfund

Det er især i disse forpligtende fællesskaber, det hele halter i dag, mener Jan Lindhardt. Hvis samfund betyder at finde sammen, har vi brug for meget mere samfund.

Når vi lykkes med at finde sammen, finder vi også nøglen til at hjælpe de fortvivlede, der overvejer selvmordet.

Når vi lykkes med at finde sammen, finder vi også nøglen til at hjælpe de fortvivlede, der overvejer selvmordet som løsningsmodel på livskrisen.

”For der ER ikke andet at gøre end at tage sig af dem. Snakke med dem. Være hos dem. Alt det, som mennesker gør i godt samvær. Det skal vi blive meget bedre til.”

Jan Lindhardt filosoferer afslutningsvis over tabet af religionens samfundsintegrerende funktion, men mener at have fundet en løsning. ”Vi mangler troens sociale kraft til at hjælpe os på

vej, men der er ingen tvivl om, at etikens døre i øjeblikket åbner sig nemmere end religionens, derfor må vi rent pædagogisk starte der.”

Referencer:

1. Stanek, Henrik. ”Hver fjerde ung har ingen voksne at betro sig til”, 3. juni 2008, www.folkeskolen.dk
2. Stephensen, Iben. ”Sociale relationer – en beskyttende faktor for børn og unge” Faktaserien nr. 16 2005. Center for Selvmordsforskning.

Jan Lindhardt

er dr. theol., tidligere biskop ved Roskilde Stift og forfatter til en lang række bøger af

både videnskabelig, folkeoplysende og debatterende karakter.